

מעדני אשר

גיליון תמו"א (שנה י')

פרשת מקץ-חנוכה

תהא שנת עשירי גליון

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

הודעה משמחת

אפשר לטמוע טיעורים מ"מעדני אשר" ע"י מערכת קול הלשון 03-6171111
ללאידיש 12-311 ללשון הקודש: 111-47

בימות החול של חנוכה מי שיש לו רק נר אחד להדליק בבית כדי שיהא אור האם נר ביתו עדיף?

הנה איתא בגמ' שבת כ"ה ע"ב אמר רבא, פשיטא לי נר ביתו ונר חנוכה, נר ביתו עדיף, משום שלום ביתו.

יש לחקור האם רק בשבת אמרינן נר של שבת עדיף משום שלום ביתו, אבל בימות החול אם אין לו אלא נר אחד אז אמרינן נר חנוכה עדיף או דילמא גם בימות החול אמרינן שלום בית עדיף.

הנה בשו"ת הלכות קטנות חלק ב' סימן קפ"א נסתפק בזה האם שלום בית עדיף אמרינן נמי בכל לילה או דילמא רק בשבת ומניחו בצ"ע.

ומדברי הר"ן שבת י' ע"א מדפי הר"מ בדיה אמר רבא שכתב וז"ל נר ביתו בשבת והוא עני שאין לו כדי לקנות שמן לשתי נרות, שלום ביתו עדיף, דהכי אמרינן לקמן שבת כ"ה ע"ב ותזנח משלום נפשי זו הדלקת נר בשבת שבני ביתו מצטערין לישב בחושך, משמע מדבריו שרק בשבת אמרינן שהנר עדיף, אבל לא בימות החול.

וכן משמע מרש"י שבת כ"ג ע"ב ב' על הא דאמרינן בגמ' משום שלום ביתו וז"ל והכי אמרינן לקמן שבת כ"ה ע"ב ב' ותזנח משלום נפשי, זו הדלקת נר בשבת, שבני ביתו מצטערין לישב בחושך.

מעדני אשר: לפי הפירוש הנפלא שהביא במאירי שבת כ"ג ע"ב מאחד הראשונים דהכוונה **משום שלום ביתו**, היינו מצד **אשתו שהמצוה של הדלקת נרות שבת מסורה לה**, ואם ידליק רק נר חנוכה ששייך לו יהא מחלוקת, לפי הנ"ל בודאי שזה שייך רק בנר שבת ולא בימות החול.

ובשפת אמת שבת כ"ה ע"ב ב' על הא דאמרינן שם בגמ' ותזנח משלום נפשו זו הדלקת נר בשבת, כתב דרבינו חננאל לא גרס בשבת, וכן הוא בתדב"א וסא פ"ט ב' בנחמא הישנה וגם לגירסא דידן נראה הכוונה דמזה למדו חכמים מצות הדלקת נר בשבת, אבל ותזנח משלום הוא בכל הלילות כשאין נרות להדליק ליכא שלום, וכן התקינו נר בשבת שיהיה שלום, אי"כ בודאי שכל לילה אמרינן שלום בית עדיף.

וכן משמע להדיא מדברי המגן אברהם סימן תרע"ח ס"ק ב' שאף בימות החול אמרינן שלום ביתו עדיף, וכן משמע מהריטב"א שבת כ"ג ע"ב ע"ש.

מי שרוצה לנהוג בהדלקת נרות כבית שמאי דביום הראשון מדליק שמונה ואח"כ פוחת האם מותר?

איתא בגמ' שבת כ"ה ע"ב תנו רבנן מצות חנוכה נר איש וביתו, והמהדרין נר לכל אחד ואחד, והמהדרין מן המהדרין, בית שמאי אומרים יום ראשון מדליק שמונה, מכאן ואילך פוחת והולך, ובית הלל אומרים יום ראשון מדליק אחת, מכאן ואילך מוסיף והולך וכו', אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן שני זקנים היו בצידן, אחד עשה כבית שמאי ואחד עשה כדברי בית הלל, זה נותן טעם לדבריו כנגד פרי החג, וזה נותן טעם לדבריו דמעלין בקדש ואין מורידין.

יש להקשות: איך היה מותר לזקן אחד לעשות כבית שמאי, הרי אמרינן בגמ' ברכות י"א ע"א שהעושה כדברי בית שמאי חייב מיתה, אי"כ איך יכול להיות שאחד מהזקנים עשה נגד הלכה, כך מקשה הריטב"א שבת כ"ה ע"ב, וכן בהגהות היע"ב"ש שם, וכן בספר יד נאמן.

ומתוך הריטב"א: שאני הכא שמעיקרא דדינא יצא כבר לכ"ע, דהרי מעיקרא דדינא די בנר איש וביתו, רק כאן נחלקו בהדור מצוה בעלמא, בכהאי גוונא ליכא איסורא לעשות כבית שמאי.

וכן בבאור הלכה סימן תרע"א כתב ליישב הא דהקשה הגר"א מדוע הביא הר"מ הא דאיתא בגמ' אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן שני זקנים היו בצידן, אחד עשה כבית שמאי ואחד עשה כדברי בית הלל, זה נותן טעם לדבריו כנגד פרי החג, וזה נותן טעם לדבריו דמעלין בקדש ואין מורידין, הרי הר"מ אינו מביא רק מה שנפק"מ להלכה.

ומתוך הביאור הלכה: דאפשר לומר דכוונת הר"מ לומר, דזה לא הויא בכלל מה דקיי"ל דהלכה כב"ה בדינא, אחרי דאינם מחולקים בענין הלכה, אלא בענין הידור בעלמא, ולזה הביא מה שאמר ר' יוחנן על שני זקנים ומשמע דהיו בימיו שכבר נפסק בעלמא דהלכה כב"ה, ואפי"ה זקן אחד עשה כב"ש.

אבל מסיק הביאור הלכה: אכן מדלא הוזכר דבר זה בשום פוסק אין לצרף דבר זה להלכה כלל, וצ"ע שלא ראה את דברי הריטב"א הנ"ל.

"נר מצוה"

ברכת מזל טוב לגיסי היקר העומד לימיני בכל עת הנגיד הנכבד הרה"ג מנחם מנדל רייך שליט"א קרית בעש"ט לרגל שמחת לבו בהיכנס בנו בכורו וחביבו היניק וחכים כמר שמעון נ"י לעול התורה והמצוות וברכת מזל טוב לאביו מו"ח הגאון רבי בן ציון רייך שליט"א קרית צאנו ולחמיו הרה"ג אליעזר ליפשיץ שליט"א אנטוורפן יהא רעוא שבזכות מעשיו הכבירים ירווח נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

"ותורה אור"

ישמח לב מבקשי ה' יצא לאור ברוב פאר והדר הספר שרבים ציפו לו ספר "מעדני אשר" מהדורת רייך לרגל שמחת הבר מצוה לבן גיסי הרה"ג מנחם מנדל רייך שליט"א חקרי הלכות "על כל עניני בר מצוה" "חינוך" "דיני קטן" "ברוך שפטרני" "דברים שאף לאחר הבר מצוה אין מתחייבים" "דברים שהאב נפטר לעשות לבנו אחר הבר מצוה" "תפילין"

גליון זה נודב

לעילוי נשמת ידידנו הרבני הנגיד הנכבד מגדולי מחזיקי התורה בדורינו

הגאון החסיד רבי אברהם נח הלוי קליין בן הרב החסיד אפרים חיים ז"ל בארא פארק

מח"ס ליקוטי דברי הרב ומח"ס דף על דף ועוד ספרים חשובים

נלב"ע בפתע פתאום בפני דמעלי שבתא כ"ג כסליו האי שתא ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י המשפחה בחו"ל



בערב שבת אם נכבה נר חנוכה האם יש חיוב להדליק עוד הפעם כיון שנכבה קודם זמן הדלקה?

יש לחקור הא דקיימיל כבתה אין זקוק לה האם בערב שבת נמי קיימיל הכי או דילמא כיון שעכשיו עדיין אינו עיקר זמן הדלקה כבתה זקוק לה.

הנה בשו"ת תרומת הדשן סימן ק"ב נשאל בהא דקיימא לן בנר חנוכה כבתה אין זקוק לה, אם כבתה בערב שבת קודם קבלת שבת, שהרי צריכים לדלוק מבעוד יום זקוק לה כה"ג או לאו.

ומסיק: יראה דאין זקוק לה אפילו כהאי גוונא, ואע"ג דכתב במרדכי שם דמצות נר חנוכה מסוף שקיעת החמה ואילך, והיינו צאת הכוכבים ולא קודם, משום דשרגא בטיהרא מאי אהני ליה, וא"כ עיקר מצות נר חנוכה אינה בשעת הדלקה מבעוד יום, אלא בשהוי הדלקה שלאחר חשיכה היא קיום המצוה, ולכך היינו יכולין לומר דאם כבתה קודם התחלת קיום המצוה זקוק לה.

אמנם: מדמברכינן מבעוד יום אקב"ו להדליק נר חנוכה, ואע"ג דאכתי ליכא מצוה, ע"כ היינו טעמא דמשום דאי אפשר בענין אחר, חשיבא הכשר מצוה, כדפירשו התוספות יבמות ו' ע"א דהכשר מצות דכיבוד אב ואם כגון שחוט לי בשל לי דאכתי ליכא מצוה עד אחר זמן שמאכילו לאביו, אפ"ה בעי למימר התם דלידחי ל"ת שיש בו כרת, הא קמן דחשיב קיום העשה בהכשר מצוה כמו במצוה עצמה, ולכך מברכינן עליה, ולהכי נמי אי כבתה אין זקוק לה, שהרי כבר הותחלה המצוה בהכשר.

ונראה להביא ראיה לזה: מדשרי רב התם להדליק בחנוכה בין בחול בין בשבת בפתילות ושמינים דאסרו חכמים להדליק בשבת דעלמא, ומפרש הטעם משום דקסבר אסור להשתמש לאורה וכבתה אין זקוק לה, פירוש דאי הוה סבר כבתה זקוק לה, לא הוי שרי להדליק באותם פתילות ושמינים שאסרו חכמים להדליק בשבת, לפי שאינם נמשכין אחר האור, דחיישינן דילמא כבתה והוא יזקוק לה, ודילמא פשע ולא מדלק בה, והכי סבר רב הונא התם דאסור להדליק באותם פתילות ושמינים משום דקסבר כבתה זקוק לה, והשתא ע"כ יש להוכיח דאפילו בני"ד כשכבתה אין זקוק לה, דאמאי שרי רב להדליק בשבת בחנוכה באותם פתילות ושמינים, ליחוש דילמא כבתה אחר קבלת שבת שהיה צריכא להיות קודם בין השמשות, וכל זמן משך בין השמשות אכתי ליכא קיום מצוה לדעת מרדכי דלעיל. ואיהו לא מצי להדליק משקבל שבת כ"ש בין השמשות, ונמצא בטל מן המצוה, אלא ש"מ דכבתה אין זקוק לה.

וכן פוסק המחבר סימן תרע"ג הדלקה עושה מצוה, לפיכך אם כבתה קודם שעבר זמנה אינו זקוק לה, ואפילו כבתה בערב שבת קודם קבלת שבת שעדיין הוא מבעוד יום, אינו זקוק לה.

ובט"ז? אורח חיים סימן תרע"ג ס"ק ט' **חולק עליו:** דקודם קבלת שבת שיש לו עדיין היתר להדליק, מי יאמר לנו שאותו שעה הוה כמו אח"כ, ודאי אין דנין אפשר משא"א, ואע"פ שנתנו לו חכמים רשות לברך קודם הזמן של קבלת שבת, מ"מ לא הוה אז שבת ממש, ודבר זה דומה לההיא דרב צלי של שבת בע"ש, ובודאי לא נעשה שבת ממש לחיבו אם עשה מלאכה באותו שעה שהקדים כאלו עשה בשבת עצמו, ואע"ג דבתפלה עשה כבר שבת, הי"נ ממש כן דבב"י סוף סי' תרע"ב מביא בשם מהרי"א דמפלג המנחה יכול להקדים דומיא דרב צלי שבת בע"ש, ומהאי טעמא נדחה נמי מה שכתב התרומת הדשן מההיא דשחוט לי בשל לי דחשיב קיום מצוה, דהתם נמי כיון שרוצה להאכיל לאביו צריך

שישחוט לו תחלה וזה הוה כמו אחר קבלת שבת דהכא, שוב ראיתי שגם רש"ל כתב בקיצור דינים שלו דזקוק להדליק שנית בע"ש.

ומסיק הט"ז: דעכ"פ נ"ל שאין לברך שנית כשידליק אם כבתה קודם קבלת שבת דהיינו כל זמן שיש עדיין היתר מחמת זמן קבלת שבת לפי הדין אלא יחזור וידליק בלא ברכה דהרי כבר בירך בהיתר כנ"ל ברור אע"פ שכתב רמ"א כן במי שרוצה להחמיר, נ"ל שמצד הדין יש לפסוק כן.

ולענין הלכה: כתב במשנה ברורה סימן תרע"ג ס"ק כ"ז דהאחרונים כתבו דראוי להחמיר לחזור ולהדליקה בכל ענין, ובפרט אם נכבה בע"ש קודם קבלת שבת.

מדוע במילא קערה שמן ופתילות אינו יוצא חובת הדלקה אפילו לראשון הרי כבתה אין זקוק לה?

איתא בגמ' שבת כ"ג ע"ב מילא קערה שמן והקיפה פתילות, דאם לא כפה עליה כלי, אף לנר אחד אינו עולה, מפני שהוא כמדורה.

יש להקשות: מדוע הראשון אינו יוצא, הלא תיכף כשהדליק נר הראשון יצא, ואף שהוקף אח"כ בעוד נרות לא גרע מכבתה שאין זקוק לה, כך מקשה בחלקת יואב מובא בירחון שערי תורה כרך ג' בסו"ח בהוספות סי' ב', וכן בהגהות מהרא"ם הרו"ף שבת כ"א ע"ב, וכן בשו"ת מנחת שלמה תנינא סימן נ"ח.

איכא כמה תרוצים:

א. מכח קושיא זו יש ראיה, דהא דאמרינן כבתה אין זקוק לה, זה רק כשכבה בשוגג, אבל אם כבה במזיד לא אמרינן כבתה אין זקוק לה, לכן כאן שהונחו אח"כ במזיד עוד פתילות הו"א ככבתה במזיד לכן לא יצא, כך תירץ בחלקת יואב מובא בירחון שערי תורה כרך ג' בסו"ח בהוספות סי' ב'.

מעדני אשר: מה שכתב דכבתה במזיד זקוק לה, כך כתב בפרי מגדים סימן תרע"ג א"א סק"ב דכבתה, וכן כתב הבאר היטב שם סק"א בשם ספר גן המלך וכ"כ בספר החיים להגרש"ק סי' תרע"א ס"ד, ובשו"ת אבני נזר חאו"ח סי' תק"ג אות ב' ובשו"ת יד אלי מערי חנוכה סק"ח.

ב. לכן בעשאה כמדורה אפילו לאחד אינו עולה, לפי שמייירי כשהדליקו בבת אחת דוקא, אבל בזאח"ז אין הכי נמי דיצא הראשון דכבתה אין זקוק לה, כך תירץ בהגהות מהרא"ם הרו"ף שבת כ"א ע"ב, ועיין בשו"ת מנחת שלמה תנינא סימן נ"ח מה שדן בדבריו.

איך אפשר לצאת בשבת מצות הדלקת נרות חנוכה לבית שמאי הרי השמן והפתילה אינו שלו?

בגמ' שבת י"ח ע"ב מקשה לבית שמאי דסבירא להו שביתת כלים, איך מותר להדליק נר מערב שבת כדי שידלק בשבת, הרי יש בזה איסור שביתת כלים, ומתוך הגמ' דאפקיר להו לנר, והקשה הרשב"א הא תינה לרב יוסף דטעמיה דב"ש משום שביתת כלים אבל לרבה דאמר טעמא דב"ש משום גזירה מאי מהני דמפקיר הכלים, ותירץ הרשב"א מאי דקאמר הגמ' אפקורי מפקיר להו, אין הכוונה דמפקיר הכלים אלא דמפקיר התבשיל, ובהא לא גזרי רבנן, וקשה לתירוץ הרשב"א א"כ איך הדליק ב"ש נ"ח בשבת דודאי הדליק בשמן שהוא מצוה מן המובחר, וליכא למימר דאפקורי מפקיר להו השמן, הרי השמן לפי הרבה פוסקים צריך להיות של המדליק א"כ אינו יוצא בשל הפקר, אלא ע"כ צריך לומר דהמדליק עצמו יוצא אף אם השמן אינו שלו, כך תירץ בשו"ת בית שער סימן צ"ג מכתב יד.

ובספר דף על דף שבת י"ח ע"ב **מביא ידידנו הגאון החסיד הרב אברהם נח קליין ז"ל שנפטר בשבוע הזה:** שבספר שאילת יוסף מכח קושיא זו, מביא ראיה דלא בעינן לכם בנר חנוכה.

מי שאין לו רק שמנים ופתילות פסולים

האם עדיף שידליק לפחות באלו או עדיף שלא ידליק כלל?

איתא בגמ' שבת כ"א ע"א אמר רב הונא פתילות ושמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת אין מדליקין בהן בחנוכה, בין בשבת בין בחול, אמר רבא מאי טעמא דרב הונא קסבר כבתה זקוק לה, ומותר להשתמש לאורה.

וברש"י כבתה זקוק לה לתקנה, הלכך צריך לכתחילה לעשות יפה, **דילמא פשע ולא מתקן לה**, ומותר להשתמש לאורה הלכך בשבת אסור, שמא יטה לצורך תשמיש.

יש לחקור לשיטה הני"ל שאסור להדליק בשמנים פסולים, מי שאין לו רק שמן פסול האם נמי לא ידליק או דילמא מי שאין לו שמן כשר יכול להדליק בשמן פסול.

הנה בפני יהושע שבת כ"א ע"א אי כתב דהא כל הני שמנים ופתילות דאסור רב הונא על כרחך היינו היכא דיש לו שמן אחר, דאם אין לו שמן אחר בודאי שמותר להדליק בשמן פסול.

וטעם הדבר: דכיון דטעמא דידיה דאסור להדליק בשמן פסול משום דכתבה זקוק לה ושמא יפשע כפירש"י, וא"כ מילתא דפשיטא היא דהיכא שאין לו שמן אחר שמותר להדליק באלו, ולא יהא ספקו שמא יכבה, חמור מודאי.

אבל בחתם סופר שבת כ"א **חולק על זה:** וז"ל איכא למימר דסבירא ליה כבתה זקוק לה וחייש שמא יפשע, דסבירא אפילו אינו מוצא שום שמן כשר להדליק, ומדליק באלו בלא ברכה, ואירע נמי שלא כבתה או שלא פשע, מכל מקום לא יצא ידי חובתו, דמעיקרא לא תיקנו חכמים הדלקה בהני שמנים, ונפק"מ לדאמר רבי ירמיה שבת כ"ג ע"א דמי שלא הדליק ורואה נר חנוכה מברך, והכי נמי מי שהדליק בשמנים פסולים, ורואה נר חנוכה אחר משמן הטוב, צריך לברך ברכה הראויה.

וכן כתב הרש"י שבת כ"א דבודאי שאף אם אין לו פתילות ושמנים אחרים נמי אסור להדליק בשמנים ופתילות פסולים.

מדוע אסור להדליק בשמן פסול מחשש שמא יכבה הר אין

גוזרין גזירות בדרבנן?

יש להקשות: כיון דמצות הדלקת נר חנוכה, הויה רק מצוה דרבנן, מדוע אסרו להדליק בשמן פסול מחשש, שמא יכבה, הרי אין גוזרין גזירות על מצות דרבנן, דהויה גזירה לגזירה, כך מקשה בייטב פנים על חנוכה.

איכא כמה תרוצים:

- א. ע"פ מה שכתב החתם סופר שבת כ"ב ע"א דעיקר החיוב של חנוכה הויה דאורייתא, א"כ אתי שפיר דגזרו גזירה על זה דהויה חמור כשל תורה, כך שמעתי ממורי ורבי כ"ק האדמור מצאנו שליט"א השנה בפלפול בליל ג' של חנוכה, ואמר ששוב מצא שכן תירץ אביו בעל הדברי יציב זי"ע.
- ב. ע"פ מה שכתב בספר כרם חמד הלכות חנוכה סימן תרע"ז מובא בשדי חמד פאת השדה מערכת ח' כלל ג' דהא דלא גזרינן גזרה לגזרה, היינו דווקא באיסור דרבנן שאסרו להיות משמרת לתורה, אבל באיסור דרבנן שהיה מצד עצמו, ולא להיות משמרת לתורה גזרינן גזירה לגזירה, לפי הני"ל אתי שפיר, מעדני אשר.
- ג. ע"פ מה שכתבו התוס' חולין ק"ד ע"א דיש לפעמים דגזרינן גזירה לגזירה, לפי הני"ל אתי שפיר, מעדני אשר.

מדוע בקשו היוונים שיכתבו על קרן השור

וכי הדרך לכתוב על קרן של שור?

איתא במדרש רבה בראשית פרשה ב' "והושך זה גלות יון" שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן, שהיתה אומרת להם, **כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלהי ישראל.**

יש להקשות: מדוע אומרים היוונים שיכתבו דווקא על קרן השור, וכי הדרך לכתוב על קרן השור, כך מקשה בבני יששכר מאמרי חודש כסליו מאמר ג' נר מצוה, וכן באוהב ישראל על חנוכה.

איכא כמה תרוצים:

- א. היוונים ידעו שכדי לאבד וקלקל את עם ישראל אז מתחילים עם הקטנים, דאם מחנכים אותו מגיל הקטנות לרעה אז יותר קל לאבדם, ולכן אמרו דווקא לכתוב על קרן השור שהרי מבואר ברש"י שבת ל"ה ע"ב שבזמניהם היה התינוק שותה ע"י קרן השור, לכן ביקשו דווקא שיכתבו על קרן השור שהקטנים יראו את זה, מעדני אשר.
- ב. הם נלחמו בעיקר על המצוות דרבנן ועל מנהגי ישראל שהם לא העיקר אלא רק תוספות, וזה היה כוונתם במה דאמרו כתוב לכם על קרן השור, דכמו שקרן השור זה לא דבר שצריך לחיות של השור דאפשר לעקרו והשור ישרא בחיים דזה רק תוספת בעלמא, א"כ כתבו לכם על כאלו דברים שאין לזה עיקר, מעדני אשר.
- ג. **ובזה אפשר ליישב קושיא האחרונים:** על הא דקימ"ל אורי"ח סימן תרע"א שאפילו עני המתפרנס מן הצדקה שואל או מוכר כסותו לנר חנוכה, דיש להקשות, הרי על מצוות עשה אין צריך להוציא יותר מחומש, ומדוע בחנוכה צריך, ולפי הני"ל אתי שפיר כיון דכל מלחמת היוונים היה לעקור את הדרבנן, לכן כשנצחום ועשו תקנה על הנס תיקנו את הדרבנן להראות את כחם כמה שצריך להחמיר בזה, לכן תיקנו שמוכר את כסותו, מעדני אשר.

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונשרף ע"י יידינו הרב מרדכי יוסקין הגר שליט"א בחולין

- א. **מדורה בנר שבת.** מי שאין לו נר ויש לו רק גזרי עצים האם יכול לצאת בהם בהדלקת נר שבת ידי חובה, שסוף סוף מאיר לו את ביתו. ואם נאמר שאינו יוצא ידי חובה מה יהיה בקערה של פתילות ולא כפה עליהם כלי האם זה כשר לנר שבת.
- ב. **זמן הדלקת נ"ח.** צ"ע לשיטת הראשונים שזמן ההדלקה הוא בתחילת השקיעה, והזמן שידלק הוא חצי שעה, ובגמ' מבואר שהזמן שתכלה רגל מן השוק היינו רגלא דתרמודאי, ופירש"י שהם מתעכבים אחרונים אחר שכל האנשים כבר הולכים לבתיהם, וצ"ע דהא בתוס' ב"מ דף ק"ו ע"ב מבואר שהפועלים לא חוזרים מעבודתן אלא לאחר צאת הכוכבים, וא"כ עד שכל הפועלים חוזרים לבתיהם הוא זמן יותר מאוחר מצאת הכוכבים שרק אז מתחילין לחזור מעבודתן, וא"כ לא יספיק להדליק מהשקיעה עד צאת הכוכבים לחד.
- ג. **לפרסם הנס לעוברי עבירה.** מי שיש לו בביתו שתי חלונות ואחד פונה לרחוב שנוסעים שם רבים בשבת ר"ל. האם ידליק לבין החלון הזה שישם יש יותר פירסומי ניסא, או דלמא מכיון שהם מחללי שבת להם אין עניין לפרסם הנס וצ"ע.
- ד. **נתקל בנר חנוכה:** מה הדין, אדם הלך ברחוב ונתקל בחנוכיה שאיש אחר הניחה על פתח ביתו מבחוץ, ושבר את החנוכיה, ונתלכלכה חליפתו בשמן מי יהיה חייב למי הלכה ולמעשה.
- ה. **ברכת הרואה.** א. האם אפשר לברך בליל שבת ברכת הרואה. ב. האם אפשר לברך על נרות של בית הכנסת ברכת הרואה. ג. שכח בשעת ההדלקה לברך שעשה ניסים ונזכר לאחר מכן כשהנרות דולקות האם יברך לא גרע מברכת הרואה.

כללי השתתפות

- כל תשובה נבונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה על סך 1000 ₪.
 - כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה. כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
 - כל חודש, בראש חודש תערוך הגרלה בין כל השולחים, החובה יברקו תשובותי, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
 - ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
 - שימו לב: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 077555617 או במייל meirs1000@gmail.com ולטלפון 0573154010. נא לציין שם וטלפון על התשובות. כמו"כ נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו. אנו חוזרים ומבקשים, השולחים בכתב יד, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה.
- ניתן לשלוח את כל התשובות של חודש כסלו כולל שאלות של שבוע זה, עד יום שלישי ה' טבת

מכתבים למערכת

מדוע תיקנו חכמים את חג החנוכה ולא חששו לקנאה מאומות העולם

מה שהקשתם בשם הראשונים ואחרונים על הא דאיתא בגמ' מגילה ו' אמר רב שמואל בר יהודה שלחה להם אסתר לחכמים קבועני לדורות, שלחו לה, קנאה את מעוררת עלינו לבין האומות, שלחה להם, כבר כתובה אני על דברי הימים למלכי מדי ופרס, דיש להקשת מדוע בחג החנוכה לא חששו לקנאה מאומות העולם, ותרצתם בכמה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמואל קהת גראס שליט"א דומ"ץ מחזיקי הדת

נראה לתרץ בכמה אופנים (אחד) דבפורים קורין במגילה לפני כל, בדיוק מה שהרגו הגוים, לכן יש חשש מקנאת אומות העולם, משא"כ בחנוכה, השני) בחנוכה היה בארץ ישראל ויד ישראל היתה תקיפה ובית המקדש היה קיים, על כן לא יראו מהגוים, משא"כ בפורים שהיה בגלות בכל בין אומות העולם, לכן חששו מקנאת הגוים, השלישי) ע"פ מה שהביא ברוקח הלכות חנוכה שהביא פסיקתא רבתי למה קורין ההלל בחנוכה ולא בפורים, משום שאין קורין אלא במפלתה של מלכות, ומלכותו של אחשוורוש היתה קיימת, וא"כ יש לומר דרק בפורים שייך קנאת העולם ולא בחנוכה.

הרב יאיר אשקלון שליט"א בני ברק

נראה לתרץ, והנצחון בפורים היה בהסתר פנים בדרך הטבע דבר המעורר קנאה הוא, אולם הנצחון בחנוכה נס גלוי היה לכל אומות העולם ובדבר לא רגיל לא מקנאים.

הרה"ג רן יוסף חייס מסעוד אבחוצירא שליט"א עפולה מח"ס מרחיב מרחיב

נראה לתרץ, והנה בפורים בקשה אסתר, כתובנו לדורות, ובדבר שכתוב בו קלונם של הגוים יש חשש מפני אומות העולם, משא"כ חנוכה אין בזה חשש מכיון שלא ביקש אף אחד כתבוננו לדורות, ועל כן אין בזה חשש של קנאה מצד האומות, כי לא נכתב קלונם באיזה ספר.

הרה"ג יוסף חייס שליט"א ירושלים ר"מ בישיבת פאר השלום ומח"ס כרם יוסף

נראה לתרץ, דשאני פורים שנעשה בו נס מושלם שלא מת אפילו יהודי אחד שנאמר אסתר ט' ב' ואיש לא עמד בפניהם, משא"כ בחנוכה שנפלו ומתו הרבה מישראל על ידי האויבים, וכמו שמצינו לכמה מהמפרשים שכתבו שמטעם זה לא קבעו את ימי החנוכה לימי משתה ושמחה, וענין עוד תרוץ בתבואה כרם יוסף על מסת מגילה ע"מ קע"א.

הבה"ח בנימין ברגר נ"י מחבריו ישיבת טשעבין

מה שהבאתם תרוץ בשם המאירי דשאני נרות חנוכה, שנראה כאילו השמחה על נס פח השמן ולא על שניצחו האויבים, יש להעיר מהא דאיתא בירושלמי סוכה פרק ה' הלכה א' בימי טרוגיניוס הרשע מתה בתו בחנוכה והדליקו נרות שלחה אשתו ואמרה לו עד שאת מכבש את הברברים בוא וכבוש את היהודים שמרדו בך, חזינן שאומות העולם אינם יודעים שמדליקים משום פח השמן.

איך היה מותר לחכמים לתקן את חג החנוכה הרי יש איסור בל תוסיף

מה שהבאתם בשם המנחת חינוך מצה תמיד דבתקנת שתקנו חכמים נר חנוכה לא שייך בל תוסיף, כי התורה נתנה רשות לחכמים לתקן תקנות, כי הלאו הזה אינו אלא שלא נוסף במצוה של תורה איזה הוספה.

הרה"ג ישראל ודר שליט"א בחוקלין ניו יארק

הרב נתנאל שטיין שליט"א קרית בעלזא בית שמש

יש להעיר דהרמב"ם כבר הקשה כן בסוף ספר מנין המצוות וז"ל ויש מצוות אחרות שנתחדשו אחר מתן התורה וקבעו אותן נביאים וחכמים ופשוט בכל ישראל כגון מקרא מגילה ונר חנוכה וכי' כל אלו המצוות שנתחדשו חייבין אנו לקבלם ולשמרם שנאמר לא תסור מכל הדבר וכו', ואינם תוספת על מצוות התורה, ועל מה שהזכיר תורה לא תוסיף ולא תגרע, שלא יהיה נביא רשאי לחדש דבר ולומר שהקב"ה צוהו במצוה זו להוסיפה למצוות התורה או לחסר אחת מאלו השש מצוות ושלוש עשרה מצוות, אבל אם הוסיפו בית דין עם נביא שיהיה באותו הזמן מצוה דרך תקנה או דרך הוראה או דרך גזירה, אין זו תוספת, שהרי לא אמרו שהקב"ה צוה לעשות.

חנוכה מוציא שבת מה צריך לעשות קודם הבדלה או הדלקת נר חנוכה

מה שהבאתם מחלוקת הפוסקים בחנוכה מוציא שבת האם מדליקין נר חנוכה קודם הבדלה או דילמא לאחר הבדלה.

הרה"ג פנחס מורס שליט"א ירושלים מח"ס פניני פנחס על התורה והמועדים

הרב לוי ברנשטיין שליט"א קרית בעלזא בית שמש רבו מערכת מעדני אשר

הרב דוד ווייס שליט"א ירושלים

נראה לציין, והגאון רבי יוסף חיים זצ"ל כשהיה מגיע מבית הכנסת הכינה לו אשתו את המנורה בחוץ, אמר שחייב להדליק, דהרי אין מעבירין על המצוות והמנורה כבר מוכנת לו בחוץ.

הרה"ג רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א בני ברק מח"ס נגם אני אודך

נה מצאתי בספר רשימות הרב"ש ע"י שכתב ששמע בשם האדמו"ר הצמח צדק מלוביאווויש ז"ע שבכל מוצאי שבת חנוכה הדליק מקודם נר חנוכה ואח"כ הבדלה, רק שבאם היה שני מוצאי שבת חנוכה, במוצאי שבת חנוכה הראשון, הדליק מקודם נר חנוכה ואח"כ הבדלה, ובמוצאי שבת חנוכה השני היה קודם הבדלה ואח"כ נר חנוכה.

מדוע קטן שהגיע לחינוך יכול להוציא אחרים במצות נר חנוכה ומדוע במגילה אינו יכול

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דקמ"ל אור"ח סימן תרע"ה אם הדליקה חרש שוטה וקטן, לא עשה כלום, ויש מי שאומר בקטן שהגיע לחינוך, מותר, דיש להקשות מאי שנא, דלגבי קריאת המגילה תסם המחבר סימן תרפ"ט סעיף ב' דהשומע מקטן אינו יוצא ולא הביא שיטה שיוצא, ומדוע בחנוכה הביא שיטה שיוצא, ותרצתם בחמשה אופנים.

הגאון רבי יהושע העשיל פאדווא שליט"א מנטשטר

נראה לתרץ, שלגבי מגילה להוציא צריך דעת להוציא, וקטן לא בר הכא, אבל נר חנוכה עיקר המצוה הוא שיהא פרסומי ניסא, והרי יש כאן פרסומי ניסא.

הרב יוסף בן ציון רבינוביץ שליט"א כולל תורת חיים ירושלים

הרב אמי טרבלסי שליט"א ירושלים

נראה לציין דבספר מאורות נתן תירץ דהנה איתא בגמ' חולין י"ב דקטן אין לו מחשבה, אבל מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו מהני, ולכן בחנוכה דעושה הקטן מעשה לכן פסק הש"ע דיכול להוציא, משא"כ במגילה דהויא רק דיבור בלא מעשה לכן קטן אינו יכול להוציא, וכן כתב בשו"ת בית שערים סימן שע"ד.

האם יש ענין שלא לאכול בחגי שעה הראשונה שהנרות דולקות

מה שהקשתם על הא דאיתא בש"ע אור"ח סימן תרע"ט ס"ק א' נהגו הנשים שלא לעשות מלאכה בעוד שהנרות דולקות ואיכא כמה טעמים במנהג זה ובבית יוסף כתב דהטעם למנהג זה כדי להכיר שאסור להשתמש לאורה, והקשתם דלפי טעם זה היה צריך להיות אסור לאכול נמי בתוך חגי שעה, ותרצתם.

הרה"ג משה יחיאל הכהן ראטה שליט"א ירושלים

הרב נפתלי עקשטיין שליט"א ירושלים

נראה לציין דבמשנה ברורה עם הגהות אבן ישראל להגאון רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל העיר בקושיא זו.

הרב יעקב ישראל מיוזער שליט"א לונדון

נראה שהטעם שיש איסור מלאכה בשעה שהנרות דולקות הוא משום שנוהגים בו קצת יו"ט, וא"כ מסתבר שלא שייך אז איסור אכילה.

תגובות אפשר לשלוח עוד ליום ג' בערב בלבד להרב אשר אנשיל שורוצ שליט"א למקס המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com לביירוים בכל עניני המערכת, בטל: 057-3166560 מי שמעוניין להעטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

<p>ברכת מזל טוב לידידי הרב אליעזר הכהן קאהן שליט"א ירושלים לרגל השמחה הגדולה השרויה במעונו בהולדת בתו במז"ט יהא רעוא שיוכה לגדלה לתורה ולחופה ולמעשים טובים המכרץ יציר: זקאקא זמן</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידו הרבני הנגיד הרה"ג דוד פישר שליט"א ירושלים לרגל שמחת נשואי בנו הבה"ח עמרם נ"י במז"ט עב"ג בת הרב שמואל אלעזר הלפרין שליט"א יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידו הגאון רבי לייבוש קרניאול שליט"א ראש כולל עיון בעלזא ירושלים לרגל שמחת נישואי בנו הבה"ח אליקים שמואל נ"י עב"ג במז"ט יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויעליה בכל אשר יפנה</p>
<p>גליון זה נודב ע"י ידידו הרב החפץ בעלום שמו שליט"א לונדון לזיכוי רבבות לרגל ימי החנוכה יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויעליה בכל אשר יפנה</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידו הרב יאיר אשקלון שליט"א בני ברק לזיכוי רבבות לרגל ימי החנוכה יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויעליה בכל אשר יפנה</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידו הגאון רבי לייבוש קרניאול שליט"א ראש כולל עיון בעלזא ירושלים לרגל שמחת נישואי בנו הבה"ח אליקים שמואל נ"י עב"ג במז"ט יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויעליה בכל אשר יפנה</p>